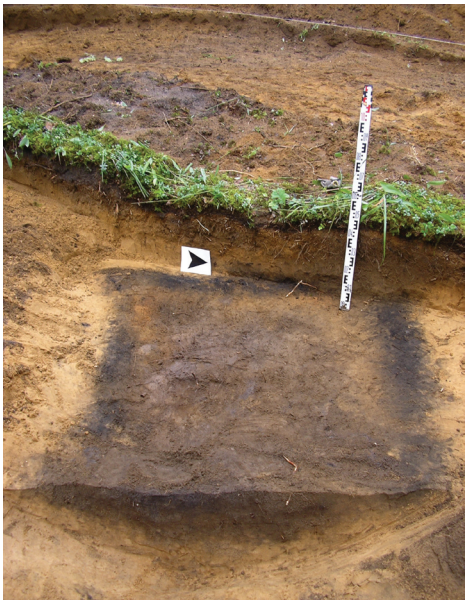

1 pav. Jakšiškio pilkapynas, kapas 3 iš R pusės. A. Simniškytės nuotr.

Fig. 1. Jakšiškis barrow cemetery, burial 3 from the E.

dalis, verpstuko fragmentas, įvijinis žiedelis) bei susilydžiusių jų fragmentų.

Susidaro įspūdis, jog laužavietėje sudeginto mirusiojo (20–40 m. amžiaus moters) palaikai kartu su degėsiais, apdegusiais ir susilydžiusiais dirbiniais moliniame inde buvo pernešti į laidojimo vietą – 2x1 m dydžio ir 50 cm gylio duobę, aplink kurią surėsta medinė stačiakampė konstrukcija. Dalis kauliukų buvo švariai išrinkti ir pramaišiui su smėliu supilti į nedidelį įgilinimą kapo duobės dugne. Tada jie buvo užpilti žemėmis, sumaišytomis su likusiais kaulais, dirbiniais ir degėsiais. Tai atlikus medinė konstrukcija padegta. Tai patvirtina anglingos medienos pėdsakai žemėje ir perdegęs smėlis po jais. Medinė konstrukcija buvo sutvirtinta akmenimis. Keli akmenys rasti ties jos R galo kampais ir Š kraštine. Į R nuo kapo rasta nemažai pavienių akmenų, kurie galėjo būti su juo susiję.

Kapuose aptikti radiniai datuojami maždaug VI/VII–VIII a.

Jakšiškis barrow cemetery

In 2007 the excavations at Jakšiškis barrow cemetery were continued and then ended. Four 4 m wide trenches were excavated. An area of 200 m^2 was investigated between the barrows. Four cremation burials were found, the construction of which differed both among themselves and from the burials excavated so far in the barrow cemetery. Small fragments remained of one burial. In another was found only a small amount of cremated bones. In the third burial the bones were concentrated in a small shallow pit and several small finds had been placed in a small nearby pit (Fig. 1.). Another burial was in a pit, around which had been built a wooden 2.8x1.7 m rectangular construction, which was burnt after the cremated bones and charred finds were placed in the pit. According to the finds that were found the burials date to the 6th–8th centuries.

Andra Simniškytė

Pilkapių vieta Kaniūkų apylinkėse

1898 m. Kaniūkų kaimo (Utenos r.) apylinkėse patvinęs upelio vanduo paplovė dalį pilkapio akmenų vainiko ir žmonių griaučius su įvairiais metaliniais radiniais ir papuošalais. Apie šiuos radinius sužinojo ir nedidelį straipsnelį paskelbė E. Majewskis (žr. E. Majewski, **Bronzy i kości ludzkie z grobu we wsi** Koniuchy, *Swiatowit,* Warszawa, 1901, t. III,

p. 85–89), Varšuvoje įkūręs Priešistorinį muziejų, kur ir pateko radiniai iš Kaniūkų apylinkių. Nors romėniškajam periodui būdingi dirbiniai sulaukė tarptautinio dėmesio ir ne kartą minėti įvairių tyrinėtojų darbuose, išleistuose Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Lenkijoje ir Vokietijoje, tiksli jų radimo vieta ilgą laiką nebuvo nustatyta.

1964 m. pilkapynas buvo lokalizuotas Kaniūkų kaimo P dalyje, Ūdrokšlio upelio dešiniajame krante, 450 m į V nuo Ūdrokšlio ir Šventosios santakos, ties fermomis, kai kasant griovį vandentiekiui keliose vietose rasta žmonių kaulų ir archeologinių radinių. Iš čia stovėjusios Prano Rimiškio sodybos teritorijos į UKM pateko kelios antkaklės ir apyrankė. 1988 m. spėjama pilkapyno vieta tyrinėta, iškasta 18 perkasų (274 m^2). Aptikta įvairiais laikotarpiais datuojamos gyvenvietės pėdsakų, tačiau pilkapių liekanų nerasta (žr. *ATL 1988 ir 1989 metais*, V., 1990, p. 60–61).

Kaniūkų radinius aprašęs E. Majewskis upelio, paplovusio žmonių griaučius su radiniais, vardo nepaminėjo. Neatmestina tikimybė, kad turėtas omenyje ne Ūdrokšlio upelis, šalia kurio ilgą laiką ir ieškota pilkapių vietos, bet kitas šiuo metu nebeegzistuojantis upelis. Sužinojus apie kapus su romėniškojo laikotarpio įkapėmis, atsirado tikimybė, kad Kaniūkų apylinkėse galėjo būti antras pilkapynas. Kapai rasti į Š nuo Kaniūkų, netoli Šventosios upės, Šilėnų miško pakraštyje, prie buvusio upelio senvagės terasos šlaito. Kapus aptikę vietos gyventojai juos kasinėjo, radinius pardavė, o kaulus užkasė jų radimo vietoje.

2007 m. šioje vietoje atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai. Iškasus 30 m^2 plotą surasti perlaidoti trijų kapų kaulai bei nedidelis geležinės ylos ar smeigtuko fragmentėlis. Kasinėjimų medžiaga ir žodinė informacija patvirtina Kaniūkų apylinkėse buvus kelis romėniško laikotarpio pilkapynus su akmenų vainikais.

Barrow site in the vicinity of Kaniūkai

In 2007 a 30 m^2 area was excavated while conducting a field evaluation in the vicinity of Kaniūkai village (Utena district). The Second Kaniūkai barrow cemetery was located in Šilėnai forest. Burials previously excavated by amateurs and reburied were precisely located and investigated. The barrow cemetery dates to the Roman period.

Valdas Steponaitis

Paduobės (Šaltaliūnės) III grupės pilkapynas

2007 m., vadovaujantis KPD ardomų archeologinių vietų tyrinėjimų programa, buvo pratęsti Paduobės (Šaltaliūnės) III grupės pilkapyno (Švenčionių r.) (A 1096 P) tyrinėjimai, LNM pradėti 1987 m. (žr. *ATL 1986 ir 1987 metais*, V., 1988, p. 61–63; *ATL 1988 ir 1989 metais*, V., 1990, p. 61–62; *ATL 1990 ir 1991 metais*, V., 1992, t. 1, p. 124–127; *ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 112–113; *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 83–84; *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 205–206; *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 76; *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 96–97; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 77–78; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 98–100; *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 87–91; *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 98–101; *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 132–133). 2007 m. ištirtas ardomas pilkapis 18 (iš viso 414 m^2 plotas).